

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра образотворчого мистецтва

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи

проф. Гаврилюк С. В. _____

20__ р.

ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавра

напряму 6.020205 «Образотворче мистецтво»

Робоча програма навчальної дисципліни «Декоративно-прикладне мистецтво» для студентів за напрямом підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво»

” ____ ” _____, 2016 р. - ____ с.

Розробники: Каленюк О.М., доцент, кандидат педагогічних наук.

Рецензент: Лесик О.В., професор. доктор архітектури

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри образотворчого мистецтва

протокол № ____ від ____ . ____ . 2016 р.

Завідувач кафедри: _____ (Лесик О.В.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією інституту мистецтв

протокол № ____ від ____ . ____ . 2016 р.

Голова науково-методичної комісії інституту мистецтв _____ (Шиманський П.Й.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № ____ від ____ . ____ . 2016 р.

Вступ

Декоративно-прикладне мистецтво як важлива галузь художньої культури є основою для розвитку особистісно-ціннісного ставлення студентів творчих спеціальностей до мистецтва, здатності до сприймання, розуміння і творення художніх образів, потреб в художньо-творчій самореалізації і духовному самовдосконаленні. Декоративно-прикладне мистецтво входить до складу професійно-орієнтованих дисциплін і його вивчення є необхідною умовою для формування фахової майстерності бакалаврів у галузі образотворчої діяльності. Програма курсу «Декоративно-прикладне мистецтво» розроблена відповідно до навчального плану і спеціальності «Образотворче мистецтво».

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна
Кількість кредитів 11	0202 Мистецтво	нормативна
Модулів 2	6.020200 Образотворче мистецтво	Рік підготовки 4
Змістових модулів 4		Семестр 7, 8
ІНДЗ: є		Лекції 26 год.
Загальна кількість годин 396		
Тижневих годин (для денної форми навчання):	Бакалавр	Лабораторні 154 год.
Аудиторних 5.5		Самостійна робота 108 год.
самостійної роботи 3.9		Індивідуальна робота 108 год.
індивідуальної роботи 3.9		Форма контролю: залік / екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу - це вивчення основних видів народного українського декоративно-прикладного мистецтва.

Завдання курсу - це теоретичне і практичне засвоєння орнаментальних, колористичних, типологічних і технічних особливостей основних традиційних видів декоративно-прикладного мистецтва, передбачених програмою. Вивчення курсу «Декоративно-прикладне мистецтво» проходить в тісному зв'язку з курсами «Сучасне образотворче мистецтво України», «Образотворче мистецтво рідного краю», «Українська і зарубіжна культура».

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати** :

- основні традиційні види українського декоративно-прикладного мистецтва;
- традиційні особливості і прийоми декорування мистецьких творів ужиткового характеру;
- основні мистецькі центри; відомі музеї декоративно-прикладного мистецтва на Україні, колекції творів українського ДПМ у збірках художніх музеїв;
- відомих майстрів народного та професійного декоративно-прикладного мистецтва.

вміти :

- створювати декоративну композицію з використанням традиційних мотивів;
- володіти прийомами складання композиції декоративного художнього твору;
- володіти традиційними оздоблювальними техніками декоративно-прикладного мистецтва та прийомами декорування мистецьких творів ужиткового характеру, передбачених програмою.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основні закономірності та особливості декоративно-ужиткової творчості.

Тема 1. Декоративно-прикладне мистецтво. Вступ.

Народне мистецтво як рушійна сила культури етносу. Основні види ДПМ в історії людства від найдавніших часів.

ДПМ на території України часів Древньої Русі. Українське декоративно-прикладне мистецтво XIV –XVIII ст.. Особливості ДПМ кінця XIX –XX ст.. Функції ДПМ. Полістилізм сучасного декоративного мистецтва.

Тема 2. Провідні художні методи та засоби художньої виразності в народному ДПМ. Орнаментика паперових прикрас.

Класифікація видів ДПМ за матеріалом і технікою та функціональною приналежністю. Народне, професійне, самодіяльне декоративно-прикладне мистецтво. Утилітарність та декоративно-виражальні якості у творах мистецтва.

Орнаментальний та сюжетно-зображальний метод. Абстрагування, стилізація, натуралізація. Види орнаментів – первинні і вторинні його форми. Символіка кольору та знаковість в орнаменті.

Орнаментика паперових прикрас. Історичні аналоги витинанкарства. Виникнення витинанки на Україні. Декораційні особливості української витинанки. Сучасне витинанкарство.

Тема 3. Монокомпозиція в сучасному декоративному мистецтві

Особливості монокомпозиції і традиційна її структура. Загальні принципи побудови монокомпозиції. Особливості і основні умови рішення.

Побудова монокомпозиції за темою натюрморту. Аспекти трансформації. Побудова композиції із мотивів складної форми. Основні вимоги для побудови монокомпозиції (2 год.).

Змістовий модуль 2. Художньо-стилістичні особливості ДПМ за матеріалом.

Тема 4. Українська кераміка

Мистецтво гончарства на Україні. Типологія форм та принципи декорування керамічних виробів. Особливості матеріалів. Керамічні осередки.

Прикметні риси українського художнього фарфору. Фігурний фарфоровий посуд та скульптура 60 – 80 років ХХ століття. Типологія форм та принципи декорування.

Полістилізм у сучасній професійній кераміці. Характеристика творів сучасних майстрів.

Чорнолощена кераміка Поділля. Кераміка Полтавщини. Опішнянська гончарна пластика. Гуцульська кераміка. Кераміка Київщини. Прикметні ознаки дибинецьких та васильківських гончарних виробів.

Тема 5. Художні особливості українського скла

Історичні періоди скловиробництва на Україні. Розвиток українського художнього скла в контексті з європейським скловиробництвом. Гутне скло другої половини ХVІІ – ХVІІІ століття. Типологія виробів. Оздоблювальні техніки виробів зі скла. Художній вітраж. Фігурний посуд.

Виробництво кришталю. Склорізнні техніки.

Просторові композиції 60-70 років ХХ століття. Тенденції розвитку сучасного художнього скла. Творчість львівських митців А.Бокотея, Ф.Черняка, В.Гінзбурга та ін... Вітражне мистецтво.

Тема 6. Художня обробка металу на Україні. Ювелірне мистецтво

Гравірування, чеканка, басмування, насічка, художня ручна ковка, художнє лиття. Металопластика. Типологія виробів з металу. Основні осередки на Україні. Відомі майстри.

Львів як осередок ювелірної справи у ХVІ – ХVІІ ст.. Типологія світських та церковних виробів львівських та київських золотарів. Народне ювелірство. Типологія виробів народних майстрів. Нетрадиційні форми і конструкції у сучасних ювелірних виробках.

Змістовий модуль 3. Художньо-стилістичні особливості ДПМ за технікою

оздоблення. Декоративний розпис різних матеріалів.

Тема 7. Художнє оздоблення яєць на Україні.

Оздоблення яєць як один з найдавніших звичаїв у слов'янських народів. Декорування яєць за допомогою аплікації папером, соломкою, оздоблення бісером, кольоровими нитками, фарбами. Традиційні особливості виконання крапанки, дряпанки, писанки, шпилькового розпису та оздоблення способом витравлювання. Сучасні техніки оздоблення яєць.

Тема 8. Писанкарство.

Регіональні особливості писанкового розпису на Україні. Спільні та відмінні риси. Символіка орнаментальних мотивів у писанкарстві. Композиційні схеми оздоблення. Музейні збірки писанок у різних регіонах України. Відомі майстри писанкового розпису.

Змістовий модуль 4. Художньо-стилістичні особливості ДПМ за технікою оздоблення. Декоративний розпис тканин.

Тема 9. Художні тканини. Вибійка – традиційний розпис тканин на Україні.

Художні традиції українських художніх тканин. Особливості орнаментики.

Вибійка – традиційний розпис тканин на Україні в ХІХ ст. Функціональні особливості тканин. Тематичні композиції народних тканин ХХ століття. Художньо-промисловий текстиль.

Тема 10. Техніки художнього розпису тканин.

Історичні відомості розпису на тканині. Сучасні техніки ручного розпису тканин. Холодний, батик, гарячий батик, вільний розпис тканин – найбільш поширені техніки розпису на тканині. Основні матеріали та інструменти. Прийоми, що використовуються в оздобленні тканин. Відомі сучасні майстри батика.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.Заліковий кредит №1

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лек.	Лаб.	Сам.	Інд.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль І. Основні закономірності та особливості декоративно-ужиткової творчості					

Тема 1. Декоративно-прикладне мистецтво. Вступ.	4	2			2
Тема 2. Провідні художні методи та засоби художньої виразності в народному ДПМ. Орнамента паперових прикрас.	56	2	30	14	10
Тема 3. Монокомпозиція в сучасному декоративному мистецтві.	22	2		10	10
Змістовий модуль II. Художньо-стилістичні особливості ДПМ за матеріалом. Художня кераміка, скло, метал.					
Тема 4. Українська кераміка.	28	4		12	12
Тема 5. Художні особливості українського скла.	94	2	64	14	14
Тема 6. Художня обробка металу на Україні. Ювелірне мистецтво.	38	2		18	18
Усього годин	242	14	94	68	66

3.2. Заліковий кредит №2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лек	Лаб.	Сам.	Інд.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 3. Художньо-стилістичні особливості ДПМ за технікою оздоблення. Декорування різними матеріалами..					
Тема 7. Художнє оздоблення яєць на Україні.	24	4		10	10
Тема 8. Писанкарство.	38	2	16	10	10
Змістовий модуль 4. Художньо-стилістичні особливості ДПМ за технікою оздоблення. Декоративний розпис тканин.					
Тема 9. Художні тканини. Вибійка – традиційний розпис тканин на Україні.	22	2		10	10
Тема 10. Техніки художнього розпису тканин.	70	4	44	10	12
Усього годин	154	12	60	40	42
Разом	396	26	154	108	108

5. Теми лабораторних занять

Заліковий кредит №1

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Виконання дзеркально-симетричної витинанки	12

2.	Виконання складної дзеркально-симетричної витинанки	18
3.	Виконання декоративної композиції в техніці класичного розпису на склі	28
4.	Виконання декоративної композиції в техніці розпису на склі з використанням класичного і сучасних підходів в композиційному і технічному вирішенні	36
	Разом	94

Заліковий кредит №2

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Виконання триколірної крапанки	4
2.	Виконання шпилькового розпису	4
3.	Виконання писанки	8
4.	Виконання декоративної композиції в техніці гарячого батіка	14
5.	Виконання декоративної композиції в техніці холодного батіка	30
	Разом	60

6. Самостійна робота

Для самостійної роботи студентів пропонується опрацювання додаткових тем. Темі самостійної роботи включені в перелік тем, відведених для контрольного опитування.

Заліковий кредит №1

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Регіональні відмінності традиційних ремесел і промислів.	14
2.	Український народний орнамент.	10
3.	ДПМ на Волині.	22
4.	Декоративна пластика художнього скла сучасних майстрів.	14
5.	Українська народна іграшка.	8
	Разом	68

Заліковий кредит №2

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Сучасні техніки оздоблення великодніх яєць	4
2	Регіональні особливості писанкарства на Україні	6

3.	Творчість сучасних професійних майстрів розпису на тканині.	12
4.	Творчість самобутньої художниці Марії Приймаченко.	2
5.	Народне малярство на Україні.	16
	Разом	40

7. Індивідуальні завдання

Заліковий кредит №1

В якості індивідуальних завдань для студентів в заліковому кредиті №1 пропонується виконання індивідуальних науково-дослідних завдань (ІНДЗ) - опрацювання додаткового матеріалу за темами змістових модулів у формі рефератів. Тема реферату може бути вибрана за орієнтовною тематикою, або запропонована студентом у відповідності з тематикою змістових модулів дисципліни і узгоджена з викладачем. Реферат повинен відповідати загальнонавчальним вимогам: має включати чіткий план, логічний та лаконічний текст з постановкою проблеми, аналізом останніх досліджень, викладом основного матеріалу досліджуваної теми та запропоноване автором вирішення поставлених завдань. Реферат повинен містити висновки з даного дослідження, список використаних джерел та кольорові додатки.

Орієнтовна тематика рефератів:

1. Символіка кольору в орнаменті традиційних ремесел і промислів.
2. Знаковість в орнаменті традиційних ремесел і промислів.
3. Оберегові властивості та ритуальні функції українського декору.
4. Народне мистецтво авангарду.
5. Український вітраж поч. ХХІ століття.
6. Творчість сучасного майстра кераміки (за вибором студента).
7. Творчість сучасного майстра-коваля (за вибором студента).
8. Творчість сучасного майстра батика (за вибором студента).
9. Творчість сучасного майстра писанки (за вибором студента).
10. Декоративний живопис майстрів кінця ХХ – поч. ХХІ століття.
11. Індивідуальний стиль письма у творчості Івана Сколоздри.
12. Фігуративні композиції у творчості Марії Приймаченко
13. Творчі експерименти сучасних майстрів писанкарства (за вибраним регіоном).
14. Творчі пошуки сучасних майстрів витинанкарства.
15. Архітектурно-декоративна кераміка на Україні.
16. Гончарні кахлі Гуцульщини
17. Космацька писанка.
18. Художня зброя.
19. Трипільська кераміка.
20. Крелевецький рушник.

Заліковий кредит №2

В заліковому кредиті №2 пропонується виконання авторської писанки (техніка декорування – за вибором студента). Робота повинна бути виконана з дотриманням технічних прийомів, композиційних і колористичних законів оздоблення об'ємних творів декоративно-ужиткового характеру.

8. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Для оцінювання успішності теоретичних та практичних знань студентів з дисципліни «Декоративно-прикладне мистецтво» пропонуються дві модульні контрольні роботи в кожному заліковому кредиті. Модульна контрольна робота № 1 - у формі теоретичних відповідей (письмово) та модульна контрольна робота №2 - у формі практичних творчих робіт.

Теоретичне опитування проводиться у формі письмової відповіді на запитання, складені на основі лекційного курсу, знань отриманих в ході лабораторних робіт та на основі тем, поданих для самостійного опрацювання.

Для практичних робіт тема повинна бути вибрана в межах комплексної теми, що пропонується для усієї групи. Композиційні і колористичні моменти контрольної роботи та оформлення узгоджуються з викладачем.

Для оцінювання успішності теоретичних та практичних знань студентів з дисципліни «Декоративно-прикладне мистецтво» пропонуються дві модульні контрольні роботи в кожному заліковому кредиті. Модульна контрольна робота № 1 - у формі теоретичних відповідей (письмово) та модульна контрольна робота №2 - у формі практичних творчих робіт.

Теоретичне опитування проводиться у формі письмової відповіді на запитання, складені на основі лекційного курсу, знань отриманих в ході лабораторних робіт та на основі тем, поданих для самостійного опрацювання.

Для практичних робіт тема повинна бути вибрана в межах комплексної теми, що пропонується для усієї групи. Композиційні і колористичні моменти контрольної роботи та оформлення узгоджуються з викладачем.

ЗАЛІКОВИЙ КРЕДИТ №1

Модульна контрольна робота № 1.

1. Основні історичні етапи і форми розвитку декоративно-прикладного мистецтва на Україні.
2. Структура видів ДПМ за Я.Фельке, за М.Каганом.
3. Декоративність, ідея та утилітарність як основні форми вираження змісту у творах декоративного мистецтва. Функції ДПМ.
4. Стан сучасного декоративного мистецтва в Україні.
5. Народне, професійне ДПМ та самодіяльна художня творчість.
6. Види орнаментів. Закономірності побудови орнаменту в ДПМ.
7. Умови побудови монокомпозиції в декоративному мистецтві. Способи реалізації домінант.
8. Аспекти трансформації реалістичних мотивів в декоративні при побудові монокомпозиції.
9. Символіка кольору та знаковість в орнаменті традиційних ремесел і промислів.

10. Мистецтво витинанки. Орнамента паперових прикрас. Майстри витинанкарства.
11. Художні особливості українського скла XVI – XIX століття. Типологія виробів. Техніки декорування.
12. Художній кришталю. Типологія виробів. Склорізнi техніки.
13. Ковальське мистецтво на Україні. Типологія виробів. Ковальські осередки.
14. Провідні художні методи та засоби художньої виразності в ДПМ.

Модульна контрольна робота №2.

Завдання: виконання декоративної композиції з високим рівнем абстрагування в техніці розпису на склі на тему «Подих віків» з використанням класичного і сучасних підходів в композиційному і технічному вирішенні (формат 50×50, або 40×60).

Питання до заліку.

1. ДПМ на території України часів Древньої Русі.
2. Українське декоративно-прикладне мистецтво XIV –XVIII ст..
3. Класифікація видів ДПМ Структура видів за Я.Фельке, за М.Каганом.
4. Зміст і завдання курсу ДПМ. Функції ДПМ.
5. Сучасне декоративно-прикладне мистецтво. Традиції та інновації.
6. Декоративно-прикладне мистецтво кінця XIX –XX ст..
7. Народне, професійне, самодіяльне декоративно-прикладне мистецтво.
8. Провідні художні методи в ДПМ.
9. Види орнаментів в ДПМ.
10. Символіка кольору та знаковість в орнаменті.
11. Аспекти трансформації при побудові монокомпозиції
12. Особливості монокомпозиції і традиційна її структура. Основні вимоги для побудови монокомпозиції.
13. Художнє витинанкарство.
14. Гутне скло другої половини XVII – XVIII століття. Типологія виробів. Оздоблювальні техніки.
15. Виробництво кришталю. Склорізнi техніки.
16. Просторові композиції зі скла 60-70 років XX століття.
17. Тенденції розвитку сучасного художнього скла.
18. Творчість львівських митців А.Бокотєя, Ф.Черняка, В.Гінзбурга та ін...
19. Вітражне мистецтво на Україні. Вітражі епохи модерну.
20. Класичний і сучасний вітраж.
21. Техніки художньої обробки металу на Україні.
22. Ювелірне мистецтво на Україні.
23. Типологія виробів з металу на Україні. Основні осередки. Відомі майстри.
24. Львів як осередок ювелірної справи у XVI – XVII ст.. Типологія виробів.
25. Мистецтво гончарства на Україні. Типологія форм та принципи декорування керамічних виробів. Керамічні осередки.
26. Прикметні риси українського художнього фарфору.
27. Фігурний фарфоровий посуд та скульптура середини XX століття. Типологія форм та принципи декорування.
28. Сучасна професійна кераміка. Характеристика творів сучасних майстрів.
29. Регіональні особливості декорування гончарних виробів. Відомі осередки.
30. Український художній фарфор др. пол. XX століття.

Для студентів-бакалаврів з дисципліни «Декоративно-прикладне мистецтво» у заліковому кредиті №2 передбачений екзамен. Для оцінки успішності пропонуються дві контрольні роботи: контрольна робота №3 - у формі теоретичних відповідей (письмово) та модульна контрольна робота №4 - у формі практичних творчих робіт. Композиційні і колористичні моменти контрольної роботи №4 узгоджуються з викладачем на консультаціях по предмету в період залікового кредиту.

Модульна контрольна робота № 3

1. Символіка орнаментальних мотивів у писанкарстві.
2. Писанкарство. Художні відмінності декорування яєць в різних регіонах України. Космацька писанка.
3. Символічне та обрядове значення декорування яєць.
4. Вітражне монументально-декоративне мистецтво. Класичний та сучасний вітраж.
5. Декоративний станковий живопис. Відомі майстри.
6. Традиційне та сучасне ДПМ на Волині. Відомі майстри сучасності.
7. Технологічні особливості виконання холодного батика. Відомі сучасні майстри.
8. Техніка класичного і сучасних підходів в композиційному і технічному вирішенні розпису на склі.
9. Техніка виконання шпилькового розпису та писанкового розпису яєць.
10. Декорування тканин у техніці вибійки на Україні.
11. Технічні прийоми виконання вільного розпису.
12. Технічні прийоми виконання гарячого батика.
13. Технічні прийоми виконання витинанки. Ажурна, силуетна витинанка.
14. Декоративна пластика художнього скла сучасних майстрів. Традиції та інновації.
15. Мистецтво гончарства на Україні. Типологія виробів. Керамічні осередки.
16. Прикметні риси українського художнього фарфору. Типологія форм та принципи декорування.
17. Полістилізм у сучасній професійній кераміці. Характеристика творів сучасних майстрів.
18. Кераміка Полтавщини. Опішнянська гончарна пластика.
19. Чорнолощена (димлена) кераміка Поділля. Технологічні особливості. Відомі гончарні осередки.
20. Гуцульська кераміка. Колористичні та декораційні особливості. Відомі майстри.
21. Кераміка Київщини. Прикметні ознаки дибинецьких та васильківських гончарних виробів.
22. Писанки Поділля.
23. Писанки Гуцульщини.
24. Писанки Волині та Полісся.
25. Декорування яєць за допомогою різних матеріалів і технік.
26. Техніки ручної художньої обробки металу. Типологія художніх виробів з металу.
27. Ювелірне мистецтво на Україні.
28. Особливості творів сучасних художників-ювелірів.
29. Народна іграшка.
30. Відомі музеї декоративно-прикладного мистецтва на Україні, колекції творів ДПМ у збірках художніх музеїв України.

Модульна контрольна робота №4

Завдання: виконання декоративної композиції в комбінованій техніці розпису на тканині на тему «Колискова» (формат 50×50).

Питання до екзамену.

1. Народне мистецтво як джерело духовності. Закономірності розвитку народного мистецтва.
2. Зміст і завдання курсу ДПМ. Структура видів ДПМ за Я.Фельке, за М.Каганом.
3. Регіональні відмінності традиційних ремесел і промислів. Основні мистецькі осередки.
4. Історичні етапи розвитку ДПМ на Україні.
5. Провідні художні методи та засоби художньої виразності в ДПМ.
6. Традиції та інновації у сучасному українському декоративному мистецтві.
7. Декоративність, ідея та утилітарність як основні форми вираження змісту у творах декоративного мистецтва. Функції ДПМ.
8. Народне, професійне ДПМ та самодіяльна художня творчість.
9. Види орнаментів. Закономірності побудови орнаменту в ДПМ.
10. Символіка кольору та знаковість в орнаменті традиційних ремесел і промислів.
11. Умови побудови монокомпозиції в декоративному мистецтві. Способи реалізації домінанти.
12. Аспекти трансформації реалістичних мотивів в декоративні при побудові монокомпозиції.
13. Український народний орнамент. Оберегові властивості та ритуальні функції українського декору.
14. Художнє витинанкарство.
15. Символічне та обрядове значення декорування яєць. Символіка орнаментальних мотивів у писанкарстві.
16. Писанкарство. Художні відмінності декорування яєць в різних регіонах України.
17. Писанки Прикарпаття.
18. Техніки художнього оздоблення скляних виробів.
19. Художні особливості українського скла XVI – XIX століття. Типологія виробів. Техніки декорування.
20. Вітражне монументально-декоративне мистецтво XX століття.
21. Класичний та сучасний вітраж.
22. Декоративна пластика художнього скла сучасних майстрів.
23. Ковальське мистецтво на Україні.
24. Техніки ручної художньої обробки металу.
25. Техніка вільного розпису на тканині. Технологія виконання.
26. Холодний батик. Технологічні особливості виконання.
27. Техніка воскового розпису писанок за допомогою писака.
28. Техніка виконання шпилькового розпису.
29. Особливості виконання дряпанки.
30. Декорування тканин у техніці вибійки.
31. Технічні прийоми виконання гарячого батика. Техніка «кракле».
32. Технічні прийоми виконання витинанки. Ажурна, силуетна витинанка.
33. Мистецтво гончарства на Україні. Типологія виробів. Керамічні осередки.
34. Прикметні риси українського художнього фарфору. Типологія форм та принципи декорування.
35. Полістилізм у сучасній професійній кераміці.
36. Кераміка Полтавщини. Опішнянська гончарна пластика.
37. Чорнолощена (димлена) кераміка Поділля. Технологічні особливості.
38. Гуцульська кераміка. Колористичні та декораційні особливості. Відомі майстри.
39. Народна іграшка.
40. Кераміка Київщини. Прикметні ознаки дибинецьких та васильківських гончарних виробів.

41. Писанки Поділля.
42. Писанки Гуцульщини.
43. Писанки Волині та Полісся.
44. Сучасні майстри ДПМ Волині.
45. Ювелірне мистецтво на Україні.
46. Ювелірна справа у XVI – XVII ст.
47. Підлаковий розпис. Петриківський розпис. Творча манера відомих майстрів.
48. Символіка орнаментальних мотивів у писанкарстві.
49. Техніки оздоблення керамічних виробів.
50. Гуцульська кераміка.
51. Кераміка Київщини.
52. Опішнянська гончарна пластика.
53. Творчі пошуки сучасних майстрів писанкарства.
54. Оберегові властивості та ритуальні функції українського декору.
55. Мистецтво кришталю. Склорізні техніки.
56. Техніки ткання та комбінування матеріалів.
57. Тематичні композиції народних тканин ХХ століття.
58. Художньо-промисловий текстиль ХХ століття на Україні.
59. Художні традиції народного ткацтва XVII- XVIII століття.
60. Традиційний розпис тканин на Україні в XIX ст. Художня вибійка.

Навчальним планом на пряму підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво» передбачено підготовку та захист курсової роботи з дисципліни «Декоративно-прикладне мистецтво»

Орієнтовні тематика курсових робіт :

1. Осередки та прикметні особливості декоративно-прикладного мистецтва Закарпаття.
2. Ковальство Волині як народний промисел.
3. Художня обробка металу на Україні у творчості сучасних майстрів.
4. Регіональні особливості ткацтва на Україні.
5. Художні промисли Прикарпаття.
6. Майстри гутного скла на Україні кінця XIX поч. ХХ століття.
7. Художньо-образні особливості рушникового декору Волині і Полісся.
8. Полтавська вишивка. Технічні, колористичні і композиційні особливості.
9. Традиції різьблення по дереву на Західній Україні.
10. Творчість майстрів витинанкарства на Україні другої пол.. ХХ століття.
11. Львівська школа різьблення.
12. Художні промисли Буковини.
13. Композиція тканих гобеленів професійних майстрів другої половини ХХ століття.
14. Мистецтво вибійки на Україні.
15. Народна глиняна іграшка.
16. Гурткова робота з ДПМ у школі.

- 17.Творчість майстра прикладного мистецтва на Волині (за вибором студента).
18. Мистецтво українського гаптування XVI – XVII століття.
19. Особливості декорування волинського народного костюма.
- 20.Традиційні нагрудні прикраси Західної України.
- 21.Зооморфні мотиви у традиційних творах декоративно-прикладного мистецтва.
- 22.Мистецтво львівських художників-керамістів другої пол.. XX століття.
- 23.Вітражне мистецтво Галичини.
- 24.Український модерн у творах ДПМ.
- 25.Ювелірна пластика українських майстрів 90-х років XX століття.
- 26.Кройові відмінності та особливості оздоблення народного вбрання Західної України.
- 27.Підлаковий розпис на дереві.
- 28.Плетення з природних матеріалів на Україні (рогоза, лоза, солома).
- 29.Художнє декорування великодніх яєць на Україні.
- 30.Батиковий живопис сучасних українських художників.

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Оцінювання знань студентів з навчальних дисциплін здійснюється на основі результатів поточного модульного контролю (ПМК) і підсумкового контролю знань.

Методи оцінювання: оцінка за лабораторні (практичні) роботи, індивідуальні роботи, підсумкове усне опитування, підсумкова практична робота.

10. Розподіл балів, які отримують студенти:

Заліковий кредит № 1

Модуль 1				Модуль 2 ІНДЗ	Модуль 3		Сума балів
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			МКР№1	МКР №2	
T1	T2	T3	T4				
5	10	5	15	5	20	40	100

Заліковий кредит № 2

Модуль 4					Модуль 5 ІНДЗ	Модуль 6		Сума балів
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2				МКР№1	МКР№2	
T1,2	T3	T4	T5	T6				
5	5	5	5	10	10	30	30	100

Розподіл балів за курсову роботу з дисципліни:

Зміст роботи	Оформлення роботи	Захист роботи	Загальна кількість балів
50	20	30	100

Критерії оцінювання**Поточне оцінювання**

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних лабораторних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи і реалізується у формі опитування, захисту лабораторних робіт, перевірки результатів виконання індивідуальних навчально-дослідних робіт (рефератів, творчих робіт тощо). Контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання.

Поточний контроль загалом становить 40 балів за заліковий кредит. За творчий неординарний підхід в роботі, участь у фестивалях конкурсах з ДПМ студент може додатково отримати до 20% максимального поточного балу, в цих межах знижується оцінка за несвоєчасне виконання завдань поточного контролю.

Критерії оцінювання за лабораторні роботи.

Лабораторні роботи дисципліни «Декоративно-прикладне мистецтво» як основний компонент здобуття кваліфікаційного рівня оцінюються в залежності від складності завдання, обсягу роботи і часу відведеного на виконання завдання. До уваги береться вміння застосовувати прийоми декорування мистецьких творів ужиткового характеру згідно їх орнаментальних, колористичних, типологічних і технічних характеристик з врахуванням традиційних та сучасних підходів в українському декоративно-прикладному мистецтві та у відповідності до вивчених тем змістових модулів.

За практичну роботу середньої складності студент може отримати максимально 5 балів, і вищої складності –максимально 10 балів.

Оцінка «**відмінно**» – **9-10 балів (5 балів)** виставляється, коли робота виконана на високому художньому рівні, технічно і композиційно бездоганна, або з незначними огріхами.

Оцінка «**добре**» – **7-8 балів (4 бали)** виставляється за виконання практичного завдання з незначними помилками в композиційному або колористичному трактуванні, та незначними технічними неточностями.

Оцінка «**задовільно**» – **4-6 балів (3 бали)** виставляється за роботу з помилками в композиційному або колористичному трактуванні, недосконале володіння технікою виконання роботи в матеріалі.

Оцінка «**не задовільно**» – **1-3 балів (1-2 бали)** виставляється за роботу, у якій відсутній або присутній фрагментарно гармонійний колорит, допущені грубі помилки в композиційному трактуванні, не досконале володіння технікою виконання роботи в матеріалі. робота неохайна не може розглядатися як художній твір.

Критерії оцінювання за індивідуальні завдання.

Індивідуальне завдання у кожному заліковому кредиті подається викладачу, який читає практичний курс із даної дисципліни не пізніше ніж за два тижні до заліку чи екзамену, встановленого деканатом. В першому заліковому кредиті індивідуальне завдання із дисципліни «Декоративно-прикладне мистецтво» - написання рефератів. Максимальна кількість балів отриманих студентами за індивідуальне завдання в першому заліковому кредиті становить 5 балів. При виставленні оцінки викладач керується такими

критеріями: рівень володіння основною мистецтвознавчою термінологією, постановка проблеми і її дослідження в межах обсягу реферату, оформлення літератури згідно наукових вимог, доповнення роботи додатками.

Критерії оцінювання індивідуального завдання в першому заліковому кредиті:

5 балів (максимальна кількість) виставляється у тому випадку, коли студент підготував реферат, що повністю розкриває зміст даної теми, запропонував вирішення проблеми, зробив аргументовані висновки згідно викладеного матеріалу, доповнив матеріал кольоровими додатками. Вміє застосувати досліджений матеріал для власних аргументованих суджень у теоретичній відповіді при захисті реферату.

4 бали виставляється, коли студент при підготовці реферату не повністю розкрив дану тему або допустив суттєві неточності. Відсутні додатки до досліджуваного матеріалу. При захисті реферату у теоретичній відповіді досліджуваний матеріал у власних судженнях використовує частково.

3 бали виставляється, коли при підготовці реферату студент повністю не розкрив даної теми, або допустив значні помилки. Виклад теми не послідовний. У теоретичній відповіді при захисті реферату досліджуваний матеріал не вміє викласти чітко, стисло і аргументовано.

2 бали виставляється, коли при підготовці реферату студент не розкрив даної теми, або допустив грубі помилки. Виклад теми не логічний. У теоретичній відповіді досліджуваний матеріал не вміє транслювати на власні судження.

1 бал виставляється, коли при підготовці реферату студент не розкрив даної теми або допустив грубі помилки. Виклад нелогічний, безграмотний. При захисті реферату не може висловити власні судження стосовно досліджуваної теми.

У другому заліковому кредиті для індивідуального завдання пропонується практична творча робота, за яку студент може максимально отримати 10 балів. При оцінюванні роботи береться до уваги загальний художній рівень виконання роботи, який включає дотримання технології і техніки виконання, творчий підхід у композиційному та колористичному трактуванні, якість виконання. Оцінювання індивідуального практичного завдання за 10-ти бальною шкалою здійснюється за критеріями, визначеними для перевірки поточних лабораторних робіт.

Підсумкове оцінювання.

У першому і другому заліковому кредиті даної дисципліни є підсумкові модульні для контролю теоретичного і практичного матеріалу. Розподіл балів аргументований навчальним планом, в якому зазначено, що у першому заліковому кредиті формою підсумкового контролю з даної дисципліни є семестровий залік, а у другому заліковому кредиті – семестровий екзамен. Тому, для оцінки засвоєння студентами теоретичних знань і практичних знань, умінь і навичок навчального матеріалу з даної дисципліни у кожному з залікових кредитів передбачені по дві модульні контрольні роботи, одна з яких - для перевірки теоретичного рівня підготовки студентів, друга – практичного рівня.

У першому заліковому кредиті на практичну модульну роботу виділяється 40 балів, і на теоретичні відповіді у письмовій формі - 20 балів. У другому заліковому кредиті на практичну модульну роботу виділяється 30 балів, і на теоретичні відповіді у письмовій формі - 30 балів.

Для перевірки теоретичних знань запланована письмова модульна контрольна робота за трьома варіантами; в першому заліковому кредиті - по чотири запитання, у другому – по шість запитань. За кожен правильну відповідь студент може отримати максимально 5 балів (на кожен відповідь відводиться 15 хв.). При перевірці теоретичних знань береться до уваги повнота відповіді, використання мистецтвознавчої термінології, передбаченої програмою, самостійність викладу, вміння навести приклади.

При оцінюванні практичної роботи студента враховується повнота розкриття задуму згідно теми у відповідній композиції, колориті та виражальних якостях матеріалу,

виконавська майстерність. У першому заліковому кредиті студент може набрати за практичне контрольне завдання 40 балів, у другому – 30 балів.

Оцінка за контрольну модульну роботу доводиться до відома студентів не пізніше семи днів після проведення. Оцінка вважається позитивною за контрольну модульну роботу, якщо вона складає не менше 60% максимальної кількості балів. Перескладання модульної контрольної оцінки з метою її підвищення не дозволяється. У випадку відсутності студента на модульному контролі з будь яких причин (через не допуск, хворобу, тощо) студент повинен повторно пройти модульний контроль у визначені деканатом терміни.

Критерії оцінювання за модульні контрольні роботи (теоретичне завдання)

Оцінка за 5-бальною шкалою	
5	«Відмінно» - відповідь повна, з використанням термінів і понять декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва, передбачених програмою, самостійність суджень, наведення прикладів.
4	«Добре» – відповідь в цілому правильна, але не розкриті окремі моменти питання, не достатнє володіння термінами та поняттями. Відповідь доповнена прикладами, які не є характерні для даного питання.
3	«Задовільно» – у відповіді упущена суттєва сторона питання, неточне розуміння змісту і значення термінів і понять, недостатнє використання їх у відповіді. У відповіді не наведені приклади.
2	«Незадовільно», не охарактеризовані суттєві сторони питання. неточне розуміння змісту і значення термінів і понять, недостатнє використання їх у відповіді.
1	«Незадовільно», з можливістю повторного складання. Відповідь не правильна, або відсутнє розуміння поставленого питання, невміння охарактеризувати суттєві сторони явища.

Критерії оцінювання за модульні контрольні роботи (практичне завдання)

Оцінка за 40-бальною шкалою	Оцінка за 30-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
33–40	27-30	“Відмінно” – робота відповідає вибраній темі, виконана на високому художньому рівні, технічно бездоганна, включаючи творчий підхід у композиційному і колористичному трактуванні.
25–32	22-26	“Добре” – робота відповідає вибраній темі, з незначними технічними недоліками. Колористично та композиційно витримана.
17–24	18-21	“Задовільно” – робота відповідає вибраній темі, виконана на достатньому художньому рівні, частково дотримані композиційні і колористичні закони побудови. Технічно недосконала.
5–8	11-17	“Незадовільно”, робота частково висвітлює тему, виконана неохайно, незначною мірою дотримані

		композиційні і колористичні закони побудови.
1-4	1-10	«Незадовільно», з можливістю повторного складання. Робота не висвітлює тему, виконана неохайно, є грубі порушення у композиційному та колористичному трактуванні.

Якщо поточна семестрова оцінка становить не менше 60 балів. То за згодою студента вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з навчальної дисципліни. Якщо студенти, за результатами модульного контролю, не набрали мінімальної кількості балів більше, як з половини модулів, або за бажанням підвищити рейтинг, студент складає іспит. При цьому бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються. Іспит проводиться у письмовій формі за екзаменаційними білетами.

При здачі заліку чи екзамену з курсу «Декоративно-прикладне мистецтво» студент максимально може отримати 60 балів.

50-60 балів (найвища кількість) – студент повинен максимально володіти теоретичними і практичними знаннями з даної дисципліни, передбаченої програмою, і вміє їх застосовувати з необхідним обґрунтуванням, вміє узагальнювати і систематизувати набуті знання;

39-49 бали ставиться, якщо студент вільно володіє визначеним програмою курсу навчальним матеріалом; виправляє допущені помилки, не в повній мірі узагальнює і систематизує набуті теоретичні і практичні знання;

26-38 бали ставиться тоді, коли студент демонструє знання не в повному обсязі. Допускає помилки у теоретичних і практичних знаннях, не вміє узагальнювати і систематизувати набуті теоретичні і практичні знання. У відповіді відсутні приклади і достатня аргументованість.

13-25 бали ставиться у тому разі, коли студент демонструє фрагментарні знання з загального обсягу, або менше половини навчального матеріалу; під час відповіді припускається суттєвих помилок. Не вміє узагальнювати і систематизувати набуті теоретичні і практичні знання. У відповіді відсутні приклади і достатня аргументованість.

1-12 бали ставиться з можливістю повторного складання, ставиться у тому разі, коли студент демонструє знання незначної частини навчального матеріалу, розпізнає окремі об'єкти і факти навчального матеріалу за допомогою викладача, під час відповіді припускається суттєвих помилок, виклад нелогічний, не послідовний.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

11. Методичне забезпечення

Каленюк О. Робоча навчальна програма курсу «Декоративно-прикладне мистецтво». – Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2012. – 21 с.

12. Список джерел

1. Антонович Є. А. Декоративно-прикладне мистецтво: навч. посіб. [для студентів худ.-граф. фак-тів, учнів пед. училищ] / Є. А. Антонович, Р. В. Захарчук-Чугай, М.Є.Станкевич. – Львів: Світ, 1993. – 272 с.
2. Боньковська С. М. Ковальство на Україні (XIX – початок XX ст.) / Софія Михайлівна Боньковська. – К.: Наук. думка, 1991. – 109 с.
3. Бутник-Сіверський Б. С. Українське радянське народне мистецтво / Борис Степанович Бутник-Сіверський. – К.: Наук. думка, 1996. – 224 с.
4. Веремійчик І. Традиційні знаряддя праці, промисли і ремесла на Волині: навч.посіб. [для студентів, учнів та вчителів] / Іван Веремійчик. – Луцьк, Волинський державний університет імені Лесі Українки, 2005. – 255 с.
5. Ганжа П. Таємниці українського рукомесла / Петро Ганжа. – К.: Мистецтво, 1996. – 192 с.
6. Ганна Собачко Шостак: Мистецький альбом / авт.-упоряд. Є.І. Шевченко, О.І.Шестакова – К.: Народні джерела, 2008. – 168 с.
7. Голод І. В. Міське ремесло Західної України XVI-XVIII століть / Ігор Васильович Голод. – Львів: ЛАМ, 1994. – 136 с.
8. Голубець О. Львівська кераміка / Орест Голубець. – К.: Наукова думка, 1991 – 120с.
9. Горинь Г. Й. Гуцульщина. Домашні промисли і ремесла / Г. Й. Горинь, Я.Д.Грендиш, О. І. Никорак. – К.: Наукова думка, 1987. – 303 с.
10. Гринюк М. Косівщина мистецька / М. Гринюк., І. Вах. – Косів: Колір-друк, 2003. – 107 с.
11. Гильман Р. А. Художественная роспись тканей: учеб. пособие [для студ. высш. учеб. заведений] / Р. А. Гильман. – М. Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2004. – 160 с. – (Серия «Учебное пособие для вузов»).
12. Грималюк Р.М. Вітражі Львова / Ростислава Михайлівна Грималюк – Л., Центр Європи, – 2004. – 240 с.
13. Гурська А. С. Мова та графіка українського орнаменту: навч.-метод. посіб. / А. С. Гурська. – К.: Альтернативи, 2003. – 144с.
14. Данченко О. Народні майстри / О. Данченко. – К.: Рад. шк., 1982. – 128 с.
15. Декоративно-ужиткове мистецтво: словник у 2 т. / [за ред.. Я.П.Запаска]. – Львів: – Афіша, 2000. – Т. 1. – 2000. – 363 с.; Т. 2. – 2000. – 399 с.
16. Декоративно-прикладне мистецтво з практикумом у навчальних майстернях: [метод. рек. для студ. худ.-граф. фак.. педінститутів, учнів пед. училищ, учителів образ. м-тва і худ. праці]. – Ч. 6 / укл. Є. А. Антонович, Р. В. Чугай. – К.: РУМК, 1991. – 60 с.
17. Історія українського мистецтва: видання в 6 т. / [наук. редкол.: М. П. Бажан та ін.]. – К.: Жовтень, 1966. Т.1. – 1966. – 455 с.; Т.2. – 1967 – 471с.; Т.3. – 1968. – 439 с.; Т.4., книга перша – 1969. – 363 с.; Т.4., книга друга – 1970. – 435 с.; Т.5. – 1967. – 479 с.; Т.6. – 1968. – 451с.
18. Жоголь Л. Декоративное искусство в современном интерьере / Людмила Жоголь. – К.: Будивельник, 1986. – 200 с.

19. Жук А.К. Сучасні українські художні тканини / А.К.Жук. – К.: Наукова думка, 1985. – 117 с.
20. Кара-Васильєва Т. В. Творці дивосвіту / Т. В. Кара-Васильєва – К.: Радянська школа, 1984. – 175 с.
21. Кара-Васильєва Т. Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках «великого стилю» / Т. Кара-Васильєва, З.Чегусова. – К.: Либідь, 2005. – 280с.
22. Кириченко А.М. Український народний декоративний розпис: навч. посіб. [для студ. пед. навч. закладів, учителів обр. мист.-ва] / А. М. Кириченко. – К.: Знання-Прес, 2006. – 228 с.
23. Клід І. Диво писанкове: історія та технологія українського писанкарства / Ірина Клід. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2006. – 63 с.
24. Колос С. Г. Декоративні тканини / С. Г. Колос, М. Д. Хурчин – К.: Вид. Академії архітектури УРСР, 1989. – 131 с.
25. Козлов В. Н. Основы художественного оформления текстильных изделий: учеб. для вузов / В. Н.Козлов – М.: Легкая и пищевая промышленность, 1981. – 264 с.
26. Манько В. Українська народна писанка / Віра Манько. – Львів: Свічадо, 2001. – 48 с.
27. Марія Примаченко (Приймаченко): Мистецький альбом / авт.-упоряд. Є.І.Шевченко, О. І. Шестакова. – К.: Народні джерела, 2009. – 288 с.
28. Музеї народного мистецтва та національна культура: збірник наукових праць за ред. д-ра мист. М.Селівачова. – К.: Златограф, 2006. – 268 с.,іл..
29. Музей українського народного декоративного мистецтва: альбом / авт.: А.Ф.Вялець, Л.С.Білоус [та ін.]; фото М.К.Андрєєва. – К.: Мистецтво, 2009. – 352 с.
30. Найден О. Українська народна іграшка: Історія. Семантика. Образна своєрідність. Функціональні особливості / Олександр Найден. – К.: АртЕк, 1999. – 256 с.
31. Никорак О. І. Українська народна тканина ХІХ-ХХ ст.: Типологія, локалізація, художні особливості. / Олена Іванівна Никорак. – Львів, Афіша, 2004. – Ч.1. Інтер'єрні тканини (за матеріалами західних областей України). – 584 с.
32. Пасічний А. М. Образотворче мистецтво. Словник-довідник / А.М.Пасічний. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. – 216 с.
33. Петрикова Ф. Сучасне українське художнє скло / Фаїна Петрикова – К.: – Мистецтво, 1980. – 167 с.
34. Проблеми українського термінологічного словникарства в мистецтвознавстві й етнології / відп. ред. М.Селівачов. – К.: Ред. вісника «Ант», 2002 – 264 с.
35. 100 років колекції Державного музею українського народного декоративного мистецтва: збірник наукових праць / Відп. ред.. М.Селівачов. – К.: АртЕк, 2002. – 248 с. Селівачов М. Лексикон української орнаментики / Михайло Селівачов – К.: Ред. вісника «АНТ», 2005. – 399 с.
36. Селівачов М. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика. Типологія) / Михайло Селівачов. – К.: Ред. вісника “АНТ”, 2005. – 399 с.
37. Скрипник Г. Етнографічні музеї України. Становлення і розвиток / Ганна Скрипник. – К.: Наук. думка, 1989. – 304 с.
38. Словник українського сакрального мистецтва / [М. Станкевич, С.Боньковська, Р. Василик, Л. Герус, Р. Забашта, Р. Захарчук-Чугай, І.Зіньків, М. Моздир, В. Тарас, Я. Тарас, О. Шпак] – Л.: Афіша, 2006. – 286 с.
39. Соломченко О. Г. Народні таланти Прикарпаття / Олексій Григорович Соломченко – К.: Мистецтво, 1969. – 158 с.
40. Соломченко О. Г. Писанка українських Карпат / Олексій Григорович Соломченко. – Ужгород: Карпати, 2004. – 240 с.
41. Станкевич М. Українські витинанки / Михайло Станкевич – К.: Наукова думка, 1986. – 124 с.

42. Стогнота Л. Народне мистецтво України на межі тисячоліть / Л. Стогнота, Л. Орел. – К.: Автоексперт, 2007. – 248 с.
43. Сурина М. О. Цвет и символ в искусстве, дизайне и архитектуре. Изд. 2-е, с измен. и доп. / М. О. Сурина. – М.: ИКЦ «МарТ», 2005. – 152 с.
44. Сучасне українське художнє скло. Альбом / [авт.-упоряд. Ф.С.Петрякова, вступ. стаття В. А. Щербака]. – К.: Мистецтво, 1980. – 215 с. (укр., рос. та англ. мовами).
45. Тищенко О. Історія декоративно-прикладного мистецтва України (XII–XVIII ст.). Навч. посіб. [для студ. вузів мистецтв і культури]. – К.: Либідь, 1992. – 192 с.
46. Ткаченко В. Українське писанкарство кінця XIX - XX ст. / В.Ткаченко; Нац. іст.-етногр. заповідник «Переяслав» - К.: Міленіум, 2006. – 78 с.
47. Українська культура: Лекції за редакцією Дмитра Антоновича / упоряд. С. В. Ульяновська; Вст. ст. І.М.Дзюби; Перед. слово М. Антоновича; Додатки С.В.Ульяновської, В.І.Ульяновського. – К.:Либідь, 1993. – 592 с. (Бібліотека «Пам'ятки історичної думки України»).
48. Українська минувшина: Ілюстрований етнографічний довідник [для студ. вищ. навч. закладів] / [А.П.Пономарьов, Л.Ф. Артюр, Т.В.Косміна та ін.] – К.: Либідь, 1993. – 256 с.
49. Українська народна іграшка: Каталог / [упоряд. Л. В. Гладун, Г. А. Пржегода, Е. Е. Орро; вступ. стаття О. Найдена]. – К.: Вид. дім «Стилос», 2006. – 48 с.
50. Українське народне малярство XIII –XX століть. Альбом / [авт.-упоряд. В.І.Свенціцька, В. П. Откович]. – К.: Мистецтво, 1991. – 304 с. – (Світ очима народних митців).
51. Українські символи / [М.Дмитренко, Л. Іваннікова, Г. Лозко, Я. Музиченко, О.Шалак]. – К.: Ред. часопису «Народознавство», 1994. – 140 с. – (Бібліотека часопису «Народознавство»).
52. Чегусова З. Декоративне мистецтво України кінця XX століття. 200 імен: Альбом-каталог / Зоя Чегусова. – К.: ЗАТ «Атлант ЮЕМСі», 2002. – 511 с.